

ЗИМОВІ ВІРШИКИ ТА СНІЖНІ СЛОВА

Тиждень 13 “От уже й зима настала”, урок 61

Обладнання і матеріали: підручник “Українська мова та читання” (автор Г. Остапенко) с. 90–91, роздруковки “[Казка з продовженням](#)”, “[Вірш «Я й не думав»](#)”, “[Пари синонімів](#)”, аудіозапис “[Вальс сніжинок](#)” Петра Чайковського з балету “Лускунчик”.

УВЕДЕННЯ В ТЕМУ

1. Бесіда “Осінь збирається в дорогу”.

Цього року в Україні аж надто довго господарювала Осінь. Спочатку листочки в різні кольори розфарбовувала, потім плела з них розкішний теплий килимок, встеляла ним землю. Рясно поливала дощиком стежинки та галявинки.

Запитання до дітей

- Що ще осінь робила в лісі та місті? (*Розвішувала на гілках червоні ягідки горобини, ховала під кущами грибочки, допомагала звіряткам заготовляти припаси, гралася з вітерцем*).
- А що відбулося в шкільному житті протягом осені?
- Яку подію ви хотіли б повторити наступної осені?

Осінь упоралася з усіма справами й зібралася в довгу дорогу.

2. Вправа “Закінчи казку” (робота в парах).

Учитель роздає дітям початок казки (див. роздруровку “[Казка з продовженням](#)”). Учні читають його, придумують кінцівку й записують. Потім діти читають своє продовження казки вголос.

3. Вправа “Веселе римування”.

Зима вже на порозі, а снігу ще й не було. Учитель пропонує дітям закликати сніг і придумати рими для власної заклички.

Запитання до дітей

- Які рими можна підібрати, звертаючись до снігу чи завірюхи?
- Як можна зацікавити сніг, аби він швидше впав із хмаринок?
- Як причарувати мороз?
- Поміркуйте, чому сніг має піти раніше, ніж настануть холоди.

Приклади рим.

- **Снігу** — кригу, втіху, сміху, з розбігу тощо.
- **Сніжечку** — пиріжечки, гречку, в мішечку тощо.
- **Сніговію** — мрію, накрию тощо.
- **Завірюхо** — вухо, сухо тощо.

РОБОТА З ТЕКСТОМ

1. Читаємо вірш Григорія Фальковича “Я й не думав” (завдання 1, с. 90 підручника) самостійно — мовчки або пошепки.

2. Обговорення вірша Григорія Фальковича “Я й не думав” — виконання вправи 2 (див. с. 90 підручника).

Діти підкреслюють слова у вірші, що римуються (див. роздруківку “[Вірш «Я й не думав»](#)”), читають рими парами.

3. Читаємо вірш Катерини Перелісної “Зима” (завдання 3, с. 91 підручника) самостійно — мовчки або пошепки.

4. Обговорення вірша Катерини Перелісної “Зима” — виконання вправи 4 (див. с. 91 підручника).

5. Фізкультхвилинка “Сніжинка”.

Під спокійну музику (див. “[Вальс сніжинок](#)” Петра Чайковського з балету “Лускунчик”) діти виконують плавні рухи. Через деякий час учитель говорить:

1) Сніжинки кружляли, кружляли

В хоровод по троє стали.

Діти по троє мають стати в коло, взявшись за руки. Кожного наступного разу треба утворювати коло з новими “сніжинками”.

2) Чотири в коло встали.

3) Шість в хороводі їх стало.

тощо

6. Виконання вправи 5 (див. с. 91 підручника).

Діти знаходять синоніми й записують їх у зошит — *купа, багато, чимало*. Запропонуйте дітям спробувати додати й інші близькі за значенням слова — *безліч, багацько, незліченно тощо*.

7. Читання правила на с. 91 підручника. З’ясовуємо, чи є в дітей запитання, чи хоче хтось уточнити інформацію.

Запитання до дітей

- Навіщо нам дізнаватися синоніми? Навіщо вони потрібні?

Синоніми потрібні, аби передавати відтінки значення, точніше передавати настрій, наше ставлення, обставини. Нумо вставимо в речення різні слова і порівняємо.

Діти щось *бурмочуть* про зиму.

Діти щось *базікають* про зиму.

Діти щось *повідомляють* про зиму.

Діти щось *горляють* про зиму.

У цих реченнях синоніми допомагають жваво уявити ситуацію. А тепер замінімо їх нейтральним словом “говорити”, і картинка зникне. До речі, слово “говорити” — рекордсмен із синонімів. Мовознавці налічили 108 синонімів до нього!

ДОДАТКОВІ ЗАВДАННЯ

1. Діти з’єднують синоніми парами (див. роздруківку “[Пари синонімів](#)”), біля них малюють об’єкт, який вони називають.

ВАРІАНТИ ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ

1. Виконати завдання з робочого зошита “[Тренажер з правопису](#)” (частина 1, с. 44).
2. Використовуючи рими, придумай і запиши свою снігову закличку.
3. Добери й запиши в зошиті синоніми до слова “іти”.
4. Виконати завдання 6 на с. 91 підручника.

Урок підготувала й провела **Ольга Коваленко**, школа “Соняшник”, м. Київ